

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลิ้น
ภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต
ชื่อผู้เขียน : นายประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์
ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา : 2543

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรพรรณ พจนานูรัตน์ ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ศิริโรตม์ สวัสดิ์พาณิชย์
3. อาจารย์สาธิต รังคสิริ

ปัญหาการขอลิ้นภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย กล่าวคือ ด้านสังคมนั้นก่อให้เกิดอาชญากรรมโดยการฉ้อโกงเงินจากรัฐ ส่วนทางด้านเศรษฐกิจนั้นทำให้รัฐสูญเสียเงินคลังลงไปเป็นจำนวนมากมหาศาล อีกทั้งมีผลกระทบต่อกลไกของระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลงไปด้วย

ในงานเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จึงได้เน้นศึกษาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการขอลิ้นภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยปัญหาดังกล่าวโดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารเป็นหลัก

ผลของการวิจัยพบว่า สาเหตุของปัญหาการขอลิ้นภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตนั้นมาจาก 4 สาเหตุใหญ่ ๆ คือ ประการที่หนึ่ง สาเหตุทางด้านโครงสร้างของกฎหมายอันได้แก่ บทบัญญัติทางด้านการขึ้นแบบแสดงรายการภาษี ที่กำหนดให้ยื่นแบบถึครั้งเกินไปและเมื่อยื่นแบบขอลิ้นภาษีกี่ไม่จำต้องแนบเอกสารใด ๆ ประกอบ บทบัญญัติทางด้านการจัดทำและออกใบกำกับภาษี ที่กำหนดให้ผู้ประกอบกรจดทะเบียนต่างจัดทำขึ้นเองโดยปราศจากการควบคุมหรือกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ บทบัญญัติ

ทางการค้ำประกันและการให้เครดิตภาษีที่ให้สิทธิแก่ผู้ซื้อคืนซื้อคืนในรูปเงินสดได้ ซึ่งเป็นการเปิดช่องทางให้มีการโอนเงินรัฐได้โดยตรง และบทบัญญัติทางด้านภาษีเงินได้นั้นก็ไม่มีมาตรการกระตุ้นหรือมูลเหตุจูงใจให้ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเรียกหรือเบิกค่ากับภาษี แต่ทางด้านภาษีเงินได้นิติบุคคลกลับยอมให้นิติบุคคลนำหลักฐานค่าใช้จ่ายมาหักเป็นค่าใช้จ่ายของนิติบุคคลโดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้นิติบุคคลชวนชวหาใบกำกับภาษีมาใช้เป็นหลักฐาน แม้จะได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ซึ่งในขณะเดียวกันก็นำใบกำกับภาษีดังกล่าวไปใช้เป็นหลักฐานในการซื้อคืนภาษีมูลค่าเพิ่มอีกทอดหนึ่งด้วย ประการที่สอง สาเหตุทางด้านผู้ประกอบการจดทะเบียนพบว่า มีทั้งผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ตั้ง ขึ้นมาโดยมีเจตนาทุจริตและไม่มีเจตนาทุจริต ประการที่สาม สาเหตุทางด้านผู้บริโภคพบว่า ส่วนมากเกิดจากความรู้น่าไม่ถึงการณ์ที่ไม่ยอมเรียกหรือเบิกค่ากับภาษีทำให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนบางรายนำใบกำกับภาษีดังกล่าวไปขายให้กับผู้ประกอบการรายอื่นๆ ประการที่สี่ สาเหตุทางด้านเจ้าหน้าที่ ซึ่งก็พบว่าเจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือกับผู้ซื้อคืนโดยทุจริต และนอกจากนี้ยังขาดธรรมาภิบาลเจ้าหน้าที่และขาดเครื่องมือเครื่องมือที่ทันสมัยในการตรวจความถูกต้องของข้อมูลการเสียภาษี

ส่วนมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการซื้อคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีอยู่ในปัจจุบันพบว่า มีทั้งมาตรการทางด้านกฎหมาย และมาตรการทางด้านนโยบาย โดยทางด้านกฎหมาย ได้แก่ การตรวจคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม การตรวจปฏิบัติการ การตรวจเยี่ยม การตรวจสอบทั่วไป และมีบทลงโทษหากฝ่าฝืนคือ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม รวมทั้งอาจจะถูกดำเนินคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งด้วย ส่วนทางด้านนโยบายนั้น ได้แก่ โครงการจัดกลุ่มผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ต้องตรวจก่อนคืน โครงการตรวจสอบย้อนทั่วไป โครงการสอบย้อนจากรายใหญ่ โครงการใบกำกับภาษีพาโชค โครงการแนะนำภาษีมูลค่าเพิ่ม โครงการจัดระดับผู้ประกอบการที่ดี ซึ่งมาตรการต่างๆ เหล่านี้ใช้บังคับกับพ่อค้าที่หลีกเลี่ยงภาษีเท่านั้น แต่หากนำมาบังคับใช้กับผู้ซื้อคืนภาษีโดยทุจริตซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มอาชญากรประเภทหนึ่งแล้ว คงไม่อาจที่จะทำให้เกิดความเกรงกลัวแต่อย่างใด จึงควรมีมาตรการเพิ่มเติมอย่างอื่นประกอบด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยทุจริตไว้ทั้งทางด้านกฎหมายและการบริหารงานภาษี โดยแก้ไขกฎหมายในส่วนของการขึ้นแบบแสดงรายการภาษี การจัดทำใบกำกับภาษี การคืนภาษี และสิทธิประโยชน์ของผู้มีเงินได้ และนอกจากนี้ยังกำหนดให้ความผิดฐานโกงเงินภาษีของรัฐเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย ส่วนทางด้านการบริหารงานภาษีนั่นก็เสนอว่า ควรเน้นตรวจปฏิบัติการ ณ แหล่งผลิตสินค้าหรือผู้ขายรายใหญ่และผู้ค้าปลีก เมื่อจับกุมผู้ขอคืนภาษีโดยทุจริตแล้วควรสืบประเมินภาษีทันที เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบความมีตัวตนของผู้ขอคืนภาษีอย่างเคร่งครัด มีการแลกเปลี่ยนสารสนเทศของผู้ประกอบการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ จัดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ตรวจปฏิบัติการให้เหมาะสมกับปริมาณงาน และจัดโครงการต่างๆ เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้บริโภคเรียกร้องใบกำกับภาษีอย่างสม่ำเสมอ